

САВЕЗ УДРУЖЕЊА ПРАВНИКА

XXVII САВЕТОВАЊЕ
БУДВАНСКИ ПРАВНИЧКИ ДАНИ
Будва, 7-11. јун 2024. године

УРЕДНИШТВО

Проф. др Рајко Кузмановић
Проф. др Миодраг В. Орлић
Проф. др Витомир Поповић
Проф. др Небојша Шаркић
Проф. др Владимир Чоловић
Проф. др Радован Вукадиновић
Ратомир Слијепчевић
Адв. Владимир Тодоровић
Жељко Вујотић
Доц. др Горан Милојевић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Проф. др Миодраг В. Орлић

ТЕХНИЧКИ СЕКРЕТАРИ

Јасминка Јовановић
Владимир Главина

ИЗДАВАЧ

Удружења правника Србије

Лектура, коректура и припрема

проф. Жарко Јоксић

Штампа

САЈНОС, Нови Сад

**Зборник радова
са Саветовања правника**

Будва, 7–11. јун 2024. године

**Београд
2024.**

САДРЖАЈ

Грађанско право

Илија Бадић

Уговори у наследном праву 11

Мухамед Лишић

Питање пољопривредног земљишта у Босни и Херцеговини 33

Лариса Велић, Енис Омеровић

Имовина Босне и Херцеговине: изазови и перспективе 63

Слободан Сџанишић

Обезбјеђење накнаде штете у облику Новчане ренте
и исплата укупне своте 89

Нина Планојевић

Прилог популаризацији урбане комасације 115

Предрај Трифуновић

Заједничка својина по основу уговора 135

Слободан Вукадиновић

Представничке тужбе за накнаду штете и заштиту
колективних интереса и права потрошача: поводом
новог законског решења из региона 149

Милан Почуча, Далибор Крсџинић

Примена хашке конвенције о грађанскоправним аспектима
међународне отмице деце 179

Милена Трџовчевић Прокић

Облици заштите лица са смањеном урачунљивошћу 201

Марија Мијайновић, Драјан Мркић, Озрен Узелац,

Принципи UNIDROIT за међународне трговинске
уговоре – 30 година у улози модел закона 235

Зоран Ваван

Поступци извршења у оквиру односа између родитеља
и деце – историјски осврт 239

Снежана Прелевић Плавшић

Почеци примене дужне прилежности у поступцима
породичног насиља: међународни прецеденти 259

Рајомир Анђоновић

Новеле нацрта грађанског законика Републике Србије
по питању сурогат материнства. 285

Ванда Божић

Уговор о делу као општи тип уговора о услугама 299

Небојша Шаркић, Младен Николић

Начело формалног легалитета 317

Право осигурања

Владимир Чоловић, Нада Живановић

Субвенције у осигурању пољопривреде. 337

Слободан Н. Илијић

Право осигурања при клиничком испитивању
лекова над људима. 357

Весна Стојановић

Међународни уговори о социјалном осигурању
и њихова примена у праву Републике Србије 375

Кривично право

Иван Јоксић

Вршњачко насиље 391

Љубинко Мишировић, Вања Мишировић

Кућни затвор у Босни и Херцеговини 407

Бранко Лешћанин, Жељко Никач

Међународни и европски правни оквир за борбу
против злоупотребе дрога 429

Мина Сремчев

Афекат у кривичном праву 451

Драјан Балшић

Кривичноправна заштита енергије у кривичном
законодавству Републике Српске са посебним освртом
на електричну енергију 475

Тајјана Скакавац, Никола Олбина

Казна малолетничког затвора у законодавству Републике Србије
– стање и примена 499

Управно и радно право

Стеван Лилић

У раскораку: правна средства у управном поступку према
(новом) ЗУП-у 519

Ана Трбојевић Клајић

Реституција пословних објеката, пољопривредног и грађевинског
земљишта- проблеми, изазови и решења 537

Борис Мрговић

Привремени орган јединице локалне самоуправе као
супституент представничке демократије 565

Драјица Појеску

Судска и законска рехабилитација 583

Тамара Гајинов

О потреби правног регулисања светлосног загађења у србији 603

Мирјана Николић, Косџа Д. Мишировић

Положај и заштита осетљивих група са аспекта надлежности
заштитника грађана и прекршајних судова
Републике Србије. 623

Леона Димиширов

Институт вишка запослених у домаћем праву и пракси. 643

Право Европске уније

Јелена Ђеранић Перишић

Европа концентричних кругова – Француско–Немачки
извештај о реформи и проширењу Европске уније 665

Душко Лојангић

Надзор над применом владавине права од стране
Европске уније 687

Сања Гонетија

Утјецај проширења и побољшања упорабе дигиталних алата
и процедура у праву трговачких друштава на измјене
европског законодавства 703

Нина Николић

Еколошке привремене мере у праву Европске уније и
домаћем праву 719

Прилози

Ива Ђорђевић, Саша Ђорђевић

Заштита података о личности у установама
високог образовања 741

ПОСТУПЦИ ИЗВРШЕЊА У ОКВИРУ ОДНОСА ИЗМЕЂУ РОДИТЕЉА И ДЕЦЕ – ИСТОРИЈСКИ ОСВРТ

Апстракт

Поступак извршења из породичних односа, посебно када је реч о постојцима који настају из односа родитеља и деце веома су захтевни и сложени. Правноснажном судском одлуком окончава се један процес који нередико реализацију права може очекивати тек у постојку принудној извршења. У оквиру нарушених односа између родитеља, најбољи интереси деце се занемарују и оно углавном постаје неминовни (и невин) учесник судског процеса. Извршни поступак иако постаје брана интереса и једини систем заштите и реализације гарантованих породичних и децијих права. У овом раду биће речи о историјском току развоја и унапређења нормативној оквиру који уређује поступке извршења одлука из односа родитеља и деце, те ће бити дајо посебан осврт на породично материјални и извршно процесни састав.

Кључне речи: *Поступак извршења, породични односи, права деце, суд*

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Поступак извршења судских одлука из односа родитеља и деце је веома значајан с обзиром на то да се у оквиру њега остварују и штите права детета и саме породице као основне друштвене групе. Односи између родитеља и деце могу настати природним, односно биолошким путем - рађањем или правним, путем усвојења. Дете је у одређеном временском периоду, до прописане старосне доби неспособно да се стара

---

¹ Доцент на Факултету за правне и пословне студије др Лазар Врратић Нови Сад, Универзитета Унион у Београду, члан председништва Удружења правника Србије; mail: zoran.vavan@yahoo.com.

о себи, те му је у том периоду живота неопходна помоћ родитеља да би се развијало и опстало. Све до последњих деценија 20. века, када је реч о односу родитеља и детета, говорило се искључиво о правима и обавезама родитеља према деци. Међутим, овај однос данас се посматра искључиво кроз корелативну везу између права и дужности родитеља и права детета. Односи између родитеља и деце могу имати лични, имовински и личноимовински карактер, а од њиховог квалитета зависи и начин функционисања саме породице. Односи између родитеља и детета предмет су друштвене и јавне контроле и посебан део породичног права, чија се садржина континуирано развија и унапређује.

Правна регулација односа који настају у оквиру породичне заједнице, те тако и односа родитеља и деце, у савременом демократском друштву представља једно комплексно и веома осетљиво питање. Еволуирањем породице "еволуирали" су и прописи који уређују односе који се развијају у оквиру ње. На националном и међународном нивоу постоји значајан број прописа којима се регулишу породични односи, укључујући и односе између родитеља и деце. Међутим, поред постојања завидног броја међународних и унутрашњих механизма заштите породице и детета, чињеница је да се у пракси често дешава да они нису довољни, те да правна заштита није увек потпуна, адекватна, ефикасна и благовремена.

У оквиру рада биће анализиран историјски ток развоја заштите односа између родитеља и деце у оквиру поступка извршења.

1. ИСТОРИЈСКИ ТОК ЗАШТИТЕ ПРАВА ИЗ ОДНОСА РОДИТЕЉА И ДЕЦЕ У ОКВИРУ ИЗВРШНОГ ПОСТУПКА

Односи у нуклеарној породици, конкретно између родитеља и деце у савременим правним системима темеље се углавном на општим начелима највишег правног акта једне државе, а конкретизују одредбама општег акта који уређује породичне односе. Сама заштита ове врсте правног односа и реализација права утврђена судским одлукама, углавном је детерминисана у оквиру наведеног породичног закона, као и законом који уређује поступак извршења и обезбеђења.

Односи у породици, а посебно када су у питању права детета, еволуирали су у складу са развојем људских права. Пуну афирмацију и значајно место у општим унутрашњим актима већине држава, права детета добијају у другој половини двадесетог века, а конкретан допри-

нос томе свакако је чињеница, да је у том периоду усвојен значајан број међународних аката који прокламују права детета. До тада, правна регулација се углавном сводила на права и дужности родитеља према деци, све док није уочена и дефинисана њихова корелативна веза са правима детета.²

Наведени процеси и промене значајно су утицали на историјски ток регулације извршног поступка, посебно у погледу уређења правних односа између родитеља и деце.

1. 1. Развој заштите права у свету

Са историјскоправног аспекта, односи између родитеља и деце доживели су значајну трансформацију. У традиционалним патријархалним друштвеним заједницама доминирала је очинска власт, да би са развојем људских права наступила "демократизација" односа у оквиру породице и прогресивна заштита дечијих права и интереса.³

У римском праву најстарији мушкарац је као старешина породице - *пайтер фамилиас*, имао овлашћења према имовини и члановима породице која су називана *пайтриа поитесџас*. Према овим овлашћењима отац је имао готово неограничену приватноправну власт унутар породице, живео је по сопственом праву и једини имао правну и пословну способност. Сви остали чланови породице, те тако и деца, били су доживотно потчињени његовим овлашћењима.⁴ Мушко дете је могло да постане *пайтер фамилиас* само уколико су му сви мушки преци помрли.⁵ Овлашћења оца су се простирала на личност и имовину детета. У погледу личности отац је имао право да одлучује о животу и смрти детета, те га је могао продати, осудити на све казне, убити, оженити и удати без његове посебне сагласности, примити дете у породицу или га одбаци-ти. Деца нису имала имовинску способност, с обзиром на чињеницу да

---

² Више о корелативној вези у оквиру односа родитеља и деце видети у: Гордана Ковачек-Станић, *Правни израз родитељства*, Правни факултет у Новом Саду, Нови Сад, 1994., стр. 17-35.

³ Марина Јањић-Комар, *Права деце у породичним односима*, Правни факултет Универзитета у Београду, 1987., стр. 6.

⁴ Илија Бабић, *Коментар Породичној закона*, ЈП Службени Гласник, Београд, 2014., стр. 149.

⁵ Драгомир Стојчевић, *Римско приватно право*, Савремена администрација, Београд, 1985., стр. 91.

је отац био титулар комплетне постојеће и наслеђене имовине.⁶ Временом су ограничавана овлашћења породичног старешине у односу на децу, те је тако у ИВ веку усмрћење детета окарактерисано као убиство, а кажњавање деце за тешке преступе поверено државном суду.⁷ Како је развојем друштва *йајџриа йојесџас* слабила, деца добијају право власништва над имовином коју су стекла по одређеном основу, али је и даље право управљања над истом припадало оцу. Очинске власти могао се ослободити син само уколико је постао владика (*фламен диалис*), а ћерка свештеница богиње Весте (*виріо Весџалис*).⁸

Када су у питању поступци извршења, судови су се углавном ограничавали на изрицање пресуде, док је поступак извршења припадао оној страни која је спор добила.⁹ Дакле, важио је систем приватног извршења пресуде који се одржао веома дуго уз примену принципа самопомоћи.¹⁰ Како је држава тада сматрала да је дужничко-поверилачки однос искључиво личан, препуштала је повериоцу да сам спроводи наплату свог дуга и на тај начин му преносила део својих овлашћења. Временом, јачањем државне власти у Риму, институт самопомоћи се полако напушта и преко својих органа императорова канцеларија преузима потпуни надзор над судством, а самим тим и над поступком извршења. О поступку извршења судских пресуда старају се магистрати.¹¹ Посебан царски чиновник са титулом *квестора* био је на челу правосуђа у Риму.¹²

⁶ Бабић, *op. cit.*, стр. 150

⁷ Маријан Хорват, *Римско љраво*, Школска књига, Загреб, 1974., стр. 82.

⁸ Бабић, *op. cit.*, стр. 150.

⁹ Срђан Шаркић, Тамара Матовић, „О извршењу пресуда у средњевековном српском праву”, Зборник радова: „Четрдесет година извршној законодавства у грађанским институцијама”, Правни факултет Универзитета Унион и ЈП Службени гласник, Београд, 2018., стр. 7.

¹⁰ Као пример самопомоћи приликом извршења пресуде постоји одредба из III таблице чувеног римског Закон 12 таблица: „Ако дужник не изврши пресуђено или неко за њега на суду не јемчи, нека га води са собом везаној ременом или оквима за ноће од 15 фунџи. . . Онај који га држи окованој нека му на дан да лидеру хлеба” – Антун Маленица, *Праћџикум из Римској љрава*, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, Нови Сад, 1997., стр. 66.

¹¹ Небојша Шаркић, Младен Николић, *Коментар Закона о извршењу и обездеђењу*, ЈП Службени гласник и Правни факултет Универзитета Унион, Београд, 2018., стр. 749.

¹² Обрад Станојевић, *Зајам и камџа*, Правни факултет Универзитета у Београду, 1966., стр. 47.

Током средњег века наставља се доминација очинске власти унутар породичних односа, а права детета се делимично развијају и унапређују.

У тадашњим феудалним државама територија је била подељена на поседе - феуде, којима је управљао његов власник - феудални господар, а не држава и владар. Услед правног партикуларизма, феудалци су имали апсолутну власт у оквиру својих поседа, те су управљали догађајима и радњама који су се одвијали у његовом феуду. Следствено таквом стању, на неки начин су преузели од државе и функцију суда и извршавања пресуда. Међутим, државни владари су временом успели да функцију суђења изместе из надлежности феудалних поседника, те је врате у руке државе. Тако су, на пример, у дванаестом веку у Великој Британији, поред краљевских судова у престоницама образовани и путујући краљевски судови, са задатком да обилазе државу и у име краља доносе пресуде и старају се о њиховом извршавању.¹³

У новом веку, од пада Византије па све до двадесетог века, усвојени су значајни акти у великом броју земаља којима су прокламована људска и грађанска права, попут *Декларације о њравима човека и њрађанина*,¹⁴ *Устави САД*,¹⁵ *Цоде цивила*,¹⁶ *Аустријској њрађанској законика*¹⁷ итд. Међутим, традиционално поимање породице и односа у оквиру ње, остало је и током овог периода углавном слично. Дакле, патријархални систем са доминантном улогом оца одржавао се и даље у породичним заједницама. Ипак, очинска власт добија шири контекст, први пут се значајније помиње улога мајке и дефинишу обавезе родитеља. Тако на пример, у Аустријском грађанском законнику утврђује се обавеза родитеља да децу васпитавају, старају за њихов живот и здравље, да

---

¹³ Шаркић, Николић, *op. cit.*

¹⁴ Настао као најзначајнија тековина Француске буржоаске револуције, усвојен од стране Уставотворне скупштине 1789. године. Прокламује појединачна права и колективна права народа према држави.

¹⁵ Узима се да је најстарији устав на свету, донет 1787. године и до данас је на снази. Састоји се из преамбуле и 7 чланова, допуњен са 27 амандмана.

¹⁶ Француски грађански законик из 1804. године, садржао је око 2300 норми и састојао се из три дела: лица (статусно и породично право), стварно право и нарочити начини стицања својине (облигационо право, брачно имовинско право, наследно право, хипотекарно право и застарелост).

¹⁷ Усвојен 1811. године, састојао се из 1502. члана и представљао кодификацију приватног права. Послужио је као основа за доношење Српског грађанског законика 1844. године, с обзиром да је добар део његових чланова искоришћен у српском нормативу. Извор: <https://www.iusinfo.hr/document?sopi=ZAJGS1811B1A6&GoToSegment=clanak-1>.

их издржавају, развијају њихове телесне и душевне моћи и да у оквиру религијске наставе и корисних знања заснивају темељ ”будућег дечијег благостања”.¹⁸ Имовина коју је дете стекло могла је постати његова својина, али док је оно под очинском влашћу управљање имовином је припадало оцу.

У ово време апсолутних монархија, држава преузима контролу над судством у потпуности, те поступак извршења спроводе искључиво државни органи. За извршни поступак посебно су значајни закони који су донети у време Наполеоновог царства. Поред одвојеног регулисања кривичне и грађанске материје, посебно су раздвојене одредбе материјалног и процесног права, те је поред материјалног грађанског законика донет и процесни грађански закон.¹⁹

Током двадесетог века однос између родитеља и деце доживљава највећу формалну и суштинску промену, као што се значајно трансформише и мења сама породична заједница. Установе очинске власти и родитељске власти се напуштају и успостављају се родитељске дужности и обавезе. Унапређују се права деце и доносе акти на глобалном нивоу којима се утврђују и штите њихови интереси, попут Женевске декларације о правима детета из 1924. године,²⁰ Декларације о правима детета из 1959. године²¹ и Конвенције Уједињених нација о правима детета из 1989. године.²² На основу ових аката државе чланице се обавезују да детету обезбеде заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит. У законским текстовима све више се дефинише институт односа родитеља и деце, уместо родитељског права.²³

---

¹⁸ Адолф Рушнов, 1891., *Тумач обћему Аустријском грађанском законнику - књига прва*, Загреб, стр. 293.

¹⁹ *Code de procedure civile* - Закон о парничном поступку из 1806. године.

²⁰ Усвојена на седници Лиге народа 26. 09. 1924. године, представља прву међународну декларацију којом се стварају и прихватају дечија права. Доступна на сајту: <http://www.un-documentc.net/gdrc1924.htm>.

²¹ Декларацију усвојила Организација уједињених нација Резолуцијом број 1389 (ХИВ), доступна на сајту:

²² <http://cpd.org.rs/projects/odabrani-medjunarodni-instrumenti/1959-declaration-of-the-rights-of-the-child/>

Усвојена резолуцијом Генералне скупштине УОН-а бр. 44/25 1989. године. Југославија ратификовала 1990. године - *Службени лист СФРЈ - Међународни ујовори*, бр. 15/1990.

²³ Марина Јањић-Комар, Радоје Кораћ., Зоран Поњавић, *Породично право*, Номос, Београд, 1995., стр. 165.

Поступак извршења током двадесетог века се у већини земаља издваја и осамостаљује у правној регулативи као посебан грађански процес уређен општим актом. Извршење пресуда поверено је судовима или посебно овлашћеним лицима - вансудским (јавним, приватним) извршитељима. Поступке извршења судских одлука из породичних односа, те односа родитеља и детета, поред закона који регулишу поступак извршења, често уређују и сами породични закони.

1. 2. Развој заштите права у Србији

1. 2. 1. Извршни поступак

Поступак извршења у српској средњовековној држави развијао се и еволуирао као и у осталим феудалним системима, од примитивног и приватног предузимања конкретних принудних радњи до судског начина спровођења одлука.²⁴ Временом функцију извршења судских одлука преузима држава, односно органи јавне власти, те ова врста поступка поприма јавноправни карактер.

О самом поступку извршења у Србији током средњег века не постоји много података. У одређеним документима, попут старих уговора из 13. века између Србије и Дубровачке републике, могу се пронаћи поједина правила која се односе на дужничко-поверилачки однос. Тако на пример, у уговору из 1254. године, утврђује се надлежност *сѣјанке* - мешовитог суда за евентуалне спорове Срба и Дубровчана, те да ће пресуду извршити судски, односно управни орган власти оне земље из које је осуђено лице. У оквиру ових уговора предвиђено је и да власти заплењују имовину осуђеног лица и предају га земљи лица које је оштећено, а уколико његова имовина није довољна за намирење дуга, мораће својим радом да отплати дуг, а ако ни на тај начин не исплати дуговање, предаће се властима земље повериоца.²⁵ Поступак извршења је, дакле, и тада имао првенствено имовински карактер, те се најпре спроводио на својини осуђеног лица - дужника, а тек накнадно, уколико имовина није била довољна за намирење, поступак се спроводио на личности дужника.

---

²⁴ Срђан Шаркић, *Средњовековно српско право*, Матица српска, Нови Сад, 1996., стр. 124.

²⁵ Шаркић, Матовић, *op. cit.*, стр. 11.

Душанов законик²⁶ значајан је српски средњовековни документ у оквиру којег се налазе одредбе о судовима и учесницима судског поступка. На основу члана 162. овог законика, поступак спровођења извршења судских одлука био је у надлежности *ѝрисиѝава*. Пристави су били, дакле, посебни државни чиновници који су спроводили одлуке судова и предузимали радње које су утврђене у њиховом садржају. Те радње су подразумевале одузимање од осуђених лица одређене имовине према одлуци суда, а у складу са чланом 108 законика. Посебна радња која је подразумевала увођење у посед називала се *издава* - која је означавала истовремено радњу и таксу.²⁷ Уколико пристав не би био у стању да спроведе извршење судске одлуке, он се обраћао управницима градова (кефалијама) и властели за помоћ, према члану 178. законика. За свој рад пристав је добијао одређени новчани износ који се називао приставштина или издавштина, а који је представљао вид таксе у висини од десет процената од вредности спора.²⁸

У средњовековном српском праву помињу се још *сокалници*, *отроци* и *глобарије*, као лица која извршавају судске одлуке. За сокалнике у правној теорији постоји различито категорисање, наиме, један број аутора сматра да су они били извршиоци судских пресуда, док је друго становиште да се ради о искључиво чиновницима управних органа.²⁹ Отроци се помињу у документима појединих српских средњовековних владара, као приватна лица која извршавају пресуде, али су питања њиховог статуса остала доста нејасна.³⁰ Глобарије су, према члану 188. Душановог законика, били помоћни судски чиновници задужени за скупљање новчаног износа - глоба, који је судија писаном одлуком одредио.

Током 19. и 20. века извршни поступак се први пут детаљно регулише и уређује. Као, што је у претходном поглављу наведено, Наполеоново законодавство послужило је као основ и темељ свим прописима који су касније доношени у грађанској и кривичној материји. Извршно право, као посеб-

²⁶ Законик усвојен на сабору властеле и црквених великодостојника 1349. године у Скопљу и представља јединствену правну целину заједно са два византијска акта - Законом цара Јустинијана и скраћеном Синтагмом Матије Властара.

²⁷ Више о овој теми: Александар Соловјев, „Издава по српском средњовековном праву”, *Архив за ѝравне друшћивене науке* 36 1/2, 1938., у част Живојина Перића. стр. 133-138.

²⁸ Соловјев, *op. cit.*, стр. 137.

²⁹ Више о овој теми: Лујо Маргетић, „Биљешке о меропсима, сокалницима и отроцима”, *Зборник Правној факултетској у Новом Саду* 25 1/3, стр. 91-115.

³⁰ Шаркић, Матовић, *op. cit.*, стр. 13.

на правна дисциплина регулисана општим актом, издваја се из грађанске материје у првој половини 20. века. До тада, поступци извршења били су дефинисани у оквиру јединствених грађанских законика.

Када је реч о српском законодавству, први општи акт којим је регулисан извршни поступак донет је 1930. године под називом Закон о извршењу и обезбеђењу.³¹ Ступио је на снагу тек 1938. године, с обзиром да су на територији тадашње државе, Краљевине Југославије, постојала различита и неуједначена правила и прописи, као резултат одређених историјских околности, догађаја и обичаја. Овај закон донет је по узору на аустријски Закон о извршном поступку из 1896. године са карактеристичним савременим правним текстом.³²

Поред чињенице, да је 1946. године, након завршетка 2. светског рата, донет Закон о неважности правних прописа донетих пре 6. априла 1941. године и за време непријатељске окупације,³³ правна правила Закона о извршењу и обезбеђењу из 1930. године су се примењивала у правном животу, с обзиром да других прописа који регулишу материју грађанског извршења судских одлука није било.

Такво стање трајало је све до 1978. године, када је ступио на снагу Закон о извршном поступку,³⁴ који је представљао један савремен и свеобухватан текст којим се уређује судски извршни поступак. Тада важећи концепт самоуправног социјализма значајно је допринео да се кроз саме одредбе овог норматива јасно наглашава заштита дужника и друштвене својине. У самом нормативном супстрату нису постојале одредбе којима се регулишу поступци извршења судских одлука из породичних односа.

2000. године донет је нови Закон о извршном поступку.³⁵ Тадашњи законодавац је у намери да се постигне убрзање судског поступка, увео поједина решења која су била веома критикована од стране правне науке и струке.³⁶ Када су у питању односи родитеља и деце значајно је што се по први пут регулише једна врста извршења судске одлуке из ове материје, а то је предаја детета. Законом је била предвиђена обавеза суда

---

³¹ СН бр. 105 - LXII од 23. 07. 1930.

³² Боривој Старовић, *Коментар Закона о извршном поступку*, Интермекс, Београд, 2007., стр. 27.

³³ *Службени листи ФНРЈ*, 86/1946 и 105/1947.

³⁴ *Службени листи СФРЈ* бр. 20/1978 .

³⁵ *Службени листи СРЈ* бр. 28/2000.

³⁶ Критике су се нарочито односиле на: искључену могућност одлагања поступка извршења; чињеницу да о правном леку одлучује је исти суд који је донео првостепено решење о извршењу; изостављање приговора трећег лица.

да посебно води рачуна о потреби заштите интереса детета у највећој мери, затим да се оставља рок од три дана од дана достављања решења, да се дете преда родитељу или другом лицу, односно организацији, под претњом изрицања новчане казне. Уколико се извршење није могло спровести изрицањем новчане казне, суд је спроводио одузимање детета уз помоћ органа старатељства.³⁷ Остали извршни поступци из породичних односа нису били посебно уређени законом.

Закон о извршном поступку³⁸ из 2004. године представљао је први општи акт којим је регулисан поступак извршења на нивоу Републике Србије. Овим прописом је проширен обим средстава извршења и детаљније регулисан поступак извршења ради предаје и одузимања детета, али и даље, попут претходних норматива из области извршног поступка, поједине могуће врсте извршења из породичних односа он посебно не предвиђа нити регулише.

Наредни Закон о извршењу и обезбеђењу донет је 2011. године,³⁹ а као најзначајнија новина овог акта може се означити увођење у наш правни систем нове правничке професије - (приватних, вансудских) извршитеља. Поред чињенице да су уведени професионални правници као лица која спроводе извршне поступке, задржан је поступак извршења путем овлашћеног лица суда - судског извршитеља, те је на тај начин у одређеној мери введен паралелни систем извршења судских одлука, при чему су извршни повериоци имали могућност избора коме ће поверити поступак извршења – суду или (приватном) извршитељу.⁴⁰ Када су у питању поступци извршења из породичних односа, овим актом је детаљно регулисан поступак одузимања и предаје детета.⁴¹ Члан 226. предвиђао је да се на основу одлуке суда о вршењу родитељског права може одредити и спровести извршење ради предаје детета, без обзира да

---

³⁷ Чланови 208. -210. Закона о извршном поступку, Службени лист СРЈ бр. 28/2000.

³⁸ Сл. гласник РС бр. 125/2004

³⁹ Сл. гласник Републике Србије, бр. 31/2011

⁴⁰ Изузетак су били само поступци извршења у оним правним стварима код којих је закон прописао искључиву надлежност суда, односно искључиву надлежност извршитеља. Искључива надлежност суда била је одређена у поступцима извршења судских одлука у вези са породичним односима и ради враћања запосленог на рад, док је искључива надлежност извршитеља била прописана у предметима наплате новчаних потраживања насталих из комуналних и сличних делатности.

⁴¹ Чланови 224. -233. Закона о извршењу и обезбеђењу Републике Србије, Сл. гласник РС бр. 31/2011.

ли је том одлуком наложена његова предаја. Ако у одлуци суда странци није била наложена предаја детета, суд је решењем о извршењу издавао налог и одређивао рок за предају. Суд је, сходно члану 228., одређивао извршење одузимањем детета изрицањем новчане казне или изрицањем казне затвора лицу које одбија да преда дете или предузима радње у циљу онемогућавања или отежавања спровођења извршења. Суд је у складу са чланом 230., решење о извршењу ради одузимања и предаје детета достављао органу старатељства, најкасније 10 дана пре спровођења извршења, те је психолог био дужан да изврши планирање активности и прикупи податке од значаја за извршење, а након тога обавести суд о томе и достави мишљење о најподобнијем средству извршења. Поред тога, психолог је био дужан да се у току целог поступка стара о најбољем интересу детета и пружи благовремену подршку детету и родитељу или лицу коме је дете предато. Члан 231. је прописивао да саму извршну радњу одузимања и предаје детета спроводи судија у сарадњи са психологом органа старатељства, или психологом школе, породичног саветовалишта или друге специјализоване установе која се бави посредовањем у породичним односима, а по потреби и уз асистенцију полиције. Од осталих врста извршних поступака из породичних односа закон је доста сажето и скромно уредио поступак извршења ради одржавања личних односа са дететом, као и поступак извршења ради заштите од насиља у породици, заштите права детета и других одлука у вези са породичним односима.⁴²

Важећи Закон о извршењу и обезбеђењу⁴³ изгласан је 21. децембра 2015. године у Народној скупштини Републике Србије, а његова примена почела је 01. јула 2016. године. Овај закон уводи јаснију терминолошку дистинкцију професије приватног извршитеља, који постаје ”јавни извршитељ”, чиме се наглашава његова јавна улога и јавни значај. Јавни извршитељ *de jure* и *de фациџо* преузима примат у поступцима извршења у односу на суд. Законодавац је одлучио да извршитељима који овај посао обављају као приватну правосудну професију делегира значајно шира овлашћења. У складу са чланом 4. овог закона, искључива надлежност суда остала је само у поступцима за извршење заједничке продаје непокретности и покретних ствари, чињење, нечињење и трпљење те извршење извршних исправа у вези са породичним односима и враћањем запосленог на рад, док су јавни извршитељи једино и искључиво надлежни за извршење свих осталих извршних испра-

⁴² Чланови 234. и 235. *Ibidem*.

⁴³ Закон о извршењу и обезбеђењу, *Сл. гласник РС*, бр. 106/2015, 106/2016 -

ва, решења о извршењу на основу веродостојних исправа, те решења о усвајању предлога за противизвршење и решења о извршењу решења о изреченим судским пеналима.

Последње измене и допуне претходно наведеног и сада важећег Закона о извршењу и обезбеђењу усвојене су 26. јула 2019. године а њихова примена почела је 1. јануара 2020. године.⁴⁴ Спровођење извршења судских одлука из породичних односа делимично је реформисано, пре свега по питању улоге органа старатељства у поступцима предаје детета. Тако сада дете принудно одузима и предаје управо наведени орган уз присуство и надзор суда.⁴⁵ Неспорна је и неизоставна улога психолога органа старатељства у породичним поступцима, али чини се да је овде направљен преседан. Веома је упитна одлука законодавца да принудне радње у оквиру судског поступка делегира органу који заправо треба да има сасвим другачију улогу у истом. С тога, мишљење правне науке је веома критично према оваквом нормативном решењу и става је да се поступак извршења ради предаје детета врати у оквиру судског поступка, уз наравно огромну и незаменљиву улогу органа старатељства, односно центра за социјални рад, школских психолога, полиције и сл.⁴⁶ Још једну значајну новину по питању извршења из породичних односа донео је важећи супстрат, наиме прецизирано је да поступке наплате законског изврджавања не спроводи суд, већ јавни извршитељ⁴⁷. Ово решење јесте разумљиво и оправдано имајући у виду да се оно спроводи према правилима извршења ради наплате новчаних потраживања, која су готово у целисти делегирана јавним извршитељима.

1. 2. 2. Породичноправни односи

Сагледавајући историјски контекст развоја породичноправне заштите у Србији и на подручју бивше Југославије, на основу уставних и

---

⁴⁴ аутентично тумачење, 113/2017 - аутентично тумачење, 54/2019, 9/2020 - аутентично тумачење и 10/2023 - др. закон

Закон о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу – *Службени гласник РС*, бр. 54/2019.

⁴⁵ Члан 376 став 2 Закона о извршењу и обезбеђењу.

⁴⁶ Видети детаљније у: Небојша Шаркић, Милан Почуча, „Овлашћења органа старатељства према изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу из 2019. године”, *Право – теорија и пракса*, Правни факултет за привреду и правосуђе Универзитет Привредна академија, Нови Сад, 2020., стр. 21-33.

⁴⁷ Члан 4. став 1 Закона о извршењу и обезбеђењу.

законодавних промена, према становишту правне теорије, издваја се неколико периода.⁴⁸

Први период развоја породичног права представља раздобље између два светска рата, дакле почиње стварањем Југославије 1918. године након и траје све до 1941. године, до почетка Другог светског рата. Као што је већ наведено у раду, током овог периода на подручју тадашње државе постојао је правни партикуларизам, те су и породични односи били различито нормирани. На подручју централне и јужне Србије важио је *Српски грађански законик* из 1844. године и *Закон о старатељству* из 1872. године. Српски грађански законик у оквиру треће главе уређивао је односе између родитеља и деце.⁴⁹ Отац детета је имао велика овлашћења али и обавезе. Родитељи су, између осталог, били у обавези да "своју децу хране и одевају, да се старају за њихов живот и здравље, да им тела снаже и подижу, васпитавају и душевне способности развијају, у закону божијем обучавају".⁵⁰ Ове дужности, како законик наводи, "поглавито на оцу леже".⁵¹ Деца су, са друге стране, била дужна да поштују и слушају родитеље, те "да против воље родитеља ништа не предузимају и чине".⁵² Поред ових аката, породични односи били су уређени и верским правом, првенствено правом Српске православне цркве. Црквени органи били су надлежни за склапање брака и за све брачне спорове. Кодификација црквеног права у области брачних односа извршена је 1933. године *Брачним правиликом Српске православне цркве*.

У деловима Војводине, Бачкој и Банату, се у то време примењивало угарско право и то: *Закон о браку* из 1894. године, *Закон о старатељству и старатељству* из 1877. године, *Закон о државним мајницима* из 1894. године, *Тријаријум* - Вербечијева збирка мађарског писаног и обичајног права. На територији Срема, породичноправни односи били су регулисани *Аустријским грађанским закоником* из 1811. године. Међутим, у судској пракси када су у питању спорови између родитеља и деце, судови су се приликом доношења одлука углавном позивали на сталну судску

---

⁴⁸ Гордана Ковачек - Станић, *Породично право*, Центар за издавачку делатност, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, 2014., стр. 19.

⁴⁹ Чланови 112. - 155. Српског грађанског законика, текст доступан на сајту: https://sr.wikisource.org/sr-ec/srpski_gra%C4%91anski_zakonik_-_original.

⁵⁰ Члан 115. *Ibidem*.

⁵¹ Члан 116. *Ibidem*.

⁵² Члан 120. *Ibidem*.

праксу, правна правила приватног права и правну науку.⁵³ Када су у питању брачни односи, основна разлика у Војводини у односу на остатак Србије била је пуноважност грађанског брака, а не искључиво црквеног, те вођење матичних књига од стране државних органа, за разлику од црквених у Србији.⁵⁴

Други период везује се за трајање Другог светског рата и трајање окупације подручја тадашње Југославије, дакле од 1941. до 1946. године. Доношењем већ наведеног *Закон о неважностии љравних љройиса донетих љре Об. ајрила 1941. љодине и за време нејријатљелске окуљације* престали су да важе предратни прописи, а с обзиром на чињеницу да још нису били донети нови прописи настао је правни вакум и у области породичноправних односа. Ипак, било је предвиђено да су се могла примењивати поједина стара правила која нису била у супротности са Уставом ФНРЈ из 1946. године и актима донетих после рата, попут грађанског брака, надлежности државних органа и слично.

Трећи период почиње након 1946. године и траје до 1971. године. У том периоду из породичноправне области усвојени су следећи општи акти: Основни закон о браку из 1946. године, Основни закон о односима родитеља и деце из 1947. године, Закон о усвојењу из 1947. године, Основни закон о старатељству из 1947. године. Сви наведени акти били су савезног карактера и примењивали су се јединствено на целој територији тадашње савезне државе. Основне карактеристике тадашњег норматива који је уређивао област породичног права су биле савременост и напредност, пре свега по питању равноправности полова у брачној заједници.

Четврти период обухвата период од 1971. године до 1992. године. Законодавна надлежност у одређеном обиму пренета је са савезне државе на републике и покрајине уставним амандманима из 1971. године. У том корпусу пренетих надлежности налазило се и питање породичноправних односа. На републичком нивоу тада су дошнети следећи закони: Закон о браку 1974. године, Закон о односима родитеља и деце 1974. године, Закон о усвојењу 1976. године и Закон о старатељству 1975. године. Кодификација породичног права извршена је 1980. године доношењем *Закон о браку и љородичним односима*.⁵⁵ У покрајинама су такође били

---

⁵³ Гордана Ковачек-Станић, „Породичноправни односи родитеља и деце у Србији (Војводини) кроз историју и данас”, *Зборник радова Правној факултету у Новом Саду*, број 2/2013, стр. 128.

⁵⁴ Ковачек-Станић, 2014., *op. cit.*, стр. 20.

⁵⁵ *Сл. гласник СРС* бр. 22/80.

донети истоимени појединачни закони попут претходно наведених на републичком нивоу. Покушана је кодификација породичног права, попут оне која је постојала у републици Србији, али је то онемогућено доношењем Устава Савезне Републике Југославије 1992. године,⁵⁶ којим је законодавна надлежност из области породичних односа пренета са покрајина на републику.

Пети период је трајао од 1992. године до 2006. године. Током овог периода законодавну надлежност у области породичноправних односа има Република Србија, те је на целовитој територији био у примени Закон о браку и породичним односима из 1980. године све до 2005. године када је усвојен Породични закон који је и данас са изменама и допунама на снази.⁵⁷ Нормативни супстрат који је важио у наведеном периоду новелиран је неколико пута, а односе између родитеља деце уредио је посебно у оквиру трећег дела закона, где су посебно била дефинисана њихова права и дужности. Тако на пример, у члану 115. овог акта, наводи се да "родитељи имају дужност и право да са својом децом развијају односе љубави, поверења и заједништва и да их усмеравају на усвајање породичних и друштвених вредности својствених нормама социјалистичког морала". Питање издржавања уређено је у оквиру шестог дела наведеног закона, где су доста јасно биле утврђене обавезе родитеља да издржавају своју малолетну и децу која су на редовном школовању до 26-те године живота, као и обавезе деце која су навршила 15 година живота и остварују приходе да издржавају своју породицу, уколико је то потребно.⁵⁸

Шести период почиње 2006. годинер након издвајања Црне Горе из државне заједнице и осамостаљења Републике Србије као државе. У току је рад на кодификацији комплетне грађанске области и доношењу Грађанског законика Србије, у оквиру којег ће у посебном делу бити уређени породични односи.⁵⁹

---

⁵⁶ *Сл. лист СРЈ* бр. 1/92.

⁵⁷ *Сл. гласник РС*, бр. 18/2005, 72/2011 - др. закон и 6/2015.

⁵⁸ Чланови 298. -308. Закона о браку и породичним односима, *op. cit.*

⁵⁹ Радни текст Грађанског законика Републике Србије представљен је 2015. године и овај документ се састоји из 5 целина (књига) које чине: уводни део грађанског права, облигациони односи, стварно право, породични односи и наслеђивање. Текст је доступан на сајту - https://www.paragraf.rs/nacrti_i_predlozi/280519-prednact-gradjanskog-zakonika-republike-srbije.html.

ЗАКЉУЧНО РАЗМАТРАЊЕ

Односи између родитеља и деце, као природна, биолошка и правна веза између оца, мајке и детета, еволуирали су са развојем друштва, те је исти случај био и са њиховом правном регулацијом. Постојање бројних механизма који су установљени у међународном и домаћем законодавству ради заштите права детета и права на родитељство, начелно указује да постоји заинтересованост државе и друштва да се одговорно старају и воде бригу о основној ћелији друштва. Међутим, поред постојања завидног броја међународних и унутрашњих аката којима се уређује заштита породице и детета, у одређеним случајевима пракса указује да постојећа регулатива није довољна, те да правна заштита која се истом прокламује, приликом примене и реализације није потпуна, адекватна, ефикасна и ефективна.

Поступци извршења представљају често завршну фазу у остварењу конкретног потраживања и реализацију обавезе одређених субјеката, те без њих уживање права прокламованог законом и утврђеног одлуком суда није могуће. Управо из тог разлога, да би заштита права из породичних односа у судским поступцима била делотворна, поступак извршења мора бити ефикасан и сврсисходан. Узимајући у обзир саму природу ових односа, неблагоприятно и неучинковито извршење судских одлука које из њих произилазе, могло би угрозити основне егзистенцијалне интересе како деце тако и осталих чланова породице којима је заштита неопходна.

Поступак извршења судских одлука из односа родитеља и деце јесте веома сложен и захтеван процес. Из тог разлога захтева огромну одговорност државе и свих институција и појединаца који у њему учествују. У оквиру овог поступка се не решавају судски списи, овде није реч о једној радњи, поступању, новцу или неком другом предмету, већ о праву на живот, о праву на детињство, на нормалан психофизички развој, егзистенцију, мајчинство, очинство, функционалну породицу и здраво социјално окружење. То су вредности које су циљ и суштина овог поступка. Уколико се оне не остваре, заштита права није успела и комплетан систем је казао.

ЛИТЕРАТУРА:

- Бабић И., *Коментар Породичној закона*, ЈП Службени Гласник, Београд 2014.
- Дика М., Трива С., Белајец В., *Судско извршно право - ојћи дио*, Информатор, Загреб 1980.
- Јањић-Комар М., *Права деце у породичним односима*, Правни факултет Универзитета у Београду 1987.
- Јањић-Комар М., Кораћ Р. и Поњавић З., *Породично право*, Номос, Београд 1995.
- Ђорђевић Ј., „Појам, улога и значај извршења у праву”, *Зборник: Извршење судских одлука*, Београд 1979.
- Ковачек-Станић Г., *Правни израз родитељства*, Правни факултет у Новом Саду, Нови Сад 1994.
- Ковачек - Станић Г., *Породично право*, Центар за издавачку делатност, Правни факултет Универзитета у Новом Саду 2014.
- Ковачек-Станић Г., „Породичноправни односи родитеља и деце у Србији (Војводини) кроз историју и данас”, *Зборник радова Правној факултету у Новом Саду* 2013.
- Маленица А., *Практикум из Римској праву*, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, Нови Сад 1997.
- Маргетић Л., „Биљешке о меропсима, сокалницима и отроцима”, *Зборник Правној факултету у Новом Саду* 25 1/3, Нови Сад 1991.
- Рушнов А., *Тумач одћему Аустријском браћанском законуку - књија права*, Загреб 1891.
- Соловјев А., „Издава по српском средњовековном праву”, *Архив за правне друштвене науке* 36 1/2, Београд 1938.
- Станојевић О., *Зајам и камаша*, Правни факултет Универзитета у Београду 1966.
- Старовић Б., *Коментар Закона о извршном поступку*, Интермекс, Београд, 2007.
- Стојчевић Д., *Римско приватно право*, Савремена администрација, Београд 1985.
- Шаркић С., *Средњовековно српско право*, Матица српска, Нови Сад 1996.
- Шаркић Н., Николић М., *Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу*, ЈП Службени гласник и Правни факултет Универзитета Унион, Београд 2018.

- Шаркић Н., Николић М., *Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу - четврто измењено и допуњено издање*, Правни факултет Универзитета Унион и ЈП Службени гласник Београд 2022.
- Шаркић Н, Почуча М, „Овлашћења органа старатељства према изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу из 2019. године”, *Право – теорија и пракса*, Правни факултет за привреду и правосуђе Универзитет Привредна академија, Нови Сад 2020.
- Шаркић С., Матовић Т., „О извршењу пресуда у средњовековном српском праву”, Зборник радова: „*Четирдесет година извршног законодавства у крађанским поступцима*”, Правни факултет Универзитета Унион и ЈП Службени гласник, Београд 2018.
- Хорват М., *Римско право*, Школска књига, Загреб 1974.

Прописи:

- Закон о извршењу и обезбеђењу, *Сл. гласник РС*, бр. 106/2015, 106/2016 - аутентично тумачење, 113/2017 - аутентично тумачење, 54/2019, 9/2020 – аутентично тумачење и 10/2023 – др. Закон.
- Закон о ратификацији Конвенције УН о правима детета *Службени лист СФРЈ - Међународни ујевори* бр. 15/1990.
- Закон о извршењу и обезбеђењу *СН* бр. 105 - LXII од 23. 07. 1930.
- Закон о неважности правних прописа донетих пре 6. априла 1941. године и за време непријатељске окупације *Службени лист ФНРЈ*, 86/1946 и 105/1947.
- Закон о извршном поступку *Службени лист СФРЈ* бр. 20/1978.
- Закон о извршном поступку *Службени лист СРЈ* бр. 28/2000.
- Закон о извршном поступку *Сл. гласник РС* бр. 125/2004.
- Закон о извршењу и обезбеђењу *Сл. гласник РС*, бр. 31/2011.
- Закон о браку и породичним односима *Сл. гласник СРС* бр. 22/80.
- Устав Савезне Републике Југославије *Сл. лист СРЈ* бр. 1/92.
- Породични закон *Сл. гласник РС*, бр. 18/2005, 72/2011 - др. закон и 6/2015.

Интернет извори:

https://www.iusinfo.hr/document?sopi=ZAJGS1811B1A6&GoToSegment=c_lanak-1.

<http://www.un-documentc.net/gdrc1924.htm>.

<http://cpd.org.rs/projects/odabrani-medjunarodni-instrumenti/1959-declaration-of-the-rights-of-the-child/>.

https://sr.wikisource.org/sr-ec/srpski_gra%C4%91anski_zakonik_-_original.

https://www.paragraf.rs/nacrti_i_predlozi/280519-prednacrt-gradjanskog-zakonika-republike-srbije.html.

Assist. prof. Zoran Vavan⁶⁰

ENFORCEMENT PROCEDURES WITHIN THE FRAMEWORK OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTS AND CHILDREN - HISTORICAL REVIEW

Summary

The execution procedure from family relationships, especially when it comes to procedures arising from the relationship between parents and children, are very demanding and complex. A legally binding court decision ends a process that can often expect the realization of rights only in the enforcement procedure. As part of the broken relationship between the parents, the best interests of the child are neglected, and the child generally becomes an inevitable (and innocent) participant in the court process. The executive procedure thus becomes a barrage of interests and the only system of protection and realization of guaranteed family and children's rights. This paper will discuss the historical course of development and improvement of the normative framework that governs the procedures for the execution of decisions from the relationship between parents and children, and a special review will be given of the family's material and executive procedural substratum.

Keywords: Execution procedure, family relations, child's rights, court

---

⁶⁰ Assistant professor at the Faculty of Law and Business Studies dr Lazar Vrkić, Novi Sad, Union University in Belgrade, member of the presidency of the Association of Lawyers of Serbia.